

ДОДАТАК КЊИЗИ *СРБИ И РЕЛИГИЈСКИ* *ИНТЕРВЕНЦИОНИЗАМ 1991–2015:* О ДОГАЂАЈИМА У ДРУГОМ, ТРЕЋЕМ И ЧЕТВРТОМ ТРОМЕСЕЧЈУ 2015. ГОДИНЕ*

Александар Раковић**
Институти
за новију историју Србије,
Београд

Апстракт: Рад представља додатак књизи *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015: Политички аспекти верских изазова српској држави и цркви после распада Југославије.*

Кључне речи: Српска Православна Црква, Република Србија, Република Српска, Црна Гора, Република Македонија, религијски интервенционизам.

Тачку на последњи ред моје књиге *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015: Политички аспекти верских изазова српској држави и цркви после распада Југославије* (Хришћански културни центар, 2015) ставио сам 28. марта 2015. и књига је убрзо одштампана. Наивно сам поверовао да ћу остатак 2015. моћи да проведем углавном удубљен у истраживање мање тешких тема. Међутим, напад албанских терориста на македонску полицију у Гошинцима и исламистички терористички напад на полицију Републике Српске у Зворнику – оба напада су се догодила крајем априла 2015 – одмах су ме уверили да сам исхитрено помислио да нас чека миран наставак 2015. године.

Потом су један за другим следили догађаји од којих се леди крв у жилама: у Куманову, у Сребреници, у Подгорици. Или ствара ду-

* Рад је настао у оквиру пројекта „Срби и Србија у југословенском и међународном контексту: унутрашњи развитак и положај у европској/светској заједници“ (47027) који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

** rakovic@gmail.com.

бока зебња: у оквиру међународних и међуверских тела. Стога сам одлучио да напишем додатак књизи који се бави другим, трећим и четвртим тромесечјем 2015. како бих и за ту годину употпунио слику о верским трвењима на постјугословенском простору. Сједињене Америчке Државе и Велика Британија, као и неки нашој земљи суседни режими склони евроатлантским процесима и антисрпском набоју, интензивирали су у другом, трећем и четвртм тромесечју 2015. религијски интервенционизам против Срба и Македонаца како би се пољуљала стабилност Републике Србије, Републике Српске и Републике Македоније.

Кратко о милитантном исламизму

Радикални ислам је тема којом се нисам бавио у књизи *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015*. О доласку исламиста на Балкан, и ширењу радикалних идеја, нисам имао довољно сазнања јер се Савезно министарство вера и Министарство вера Републике Србије нису бавили овим проблемом који је био у надлежности Министарства унутрашњих послова Републике Србије и војних и полицијских безбедносних агенција. Реч је, дакле, о тероризму верских фанатика, а не о религијском интервенционизму мада се путеви ових појава могу каткад веома укрштати.

Верски фанатици из земаља Блиског истока и Северне Африке стигли су у наше поднебље током грађанског рата у Босни и Херцеговини (1992–1995) како би били милитаристичка подршка муслиманском лидеру Алији Изетбеговићу и Армији Босне и Херцеговине у рату против Војске Републике Српске. С тим у вези исламистички фанатици су постали савезници НАТО пакта који бомбардовао Војску Републике Српске. Радикални ислам је тада с обе ноге закорачио у Босну и Херцеговину и проширио се на читав постјугословенски простор. Низ екстремних догађаја током 2015. приморали су ме да о овој опасности нешто напишем. Сасвим кратко у виду ретроспективе јер нисам експерт за исламски тероризам.

Терористички напад на полицијску станицу Републике Српске у Зворнику (27. април 2015), који је починио исламски фанатик и вехабија Нердин Ибрић, коштао је живота полицајца Драгана Ђурића а рањена су два полицајца.¹ Радио-телевизија Републике Српске је пренела да је Ибрић прошао обуку у вехабијском центру Церска код Звор-

---

¹ „Лукач: Напад извршио Нердин Ибрић“, *Глас Српске*, 28. април 2015.

ника.² У бошњачким медијима је било тумачења да је Ибрићев напад на полицајце Републике Српске био крвна освета за смрт његовог оца 1992. током грађанског рата у Босни и Херцеговини.³

С тим у вези поменимо и неке од најизричитих акција исламистичких група на постјугословенском простору у претходних двадесетак година: бомбашки напад муџахедина у хрватском делу Мостара с пуно рањених и огромном материјалном штетом (18. септембар 1997);⁴ бомбашки напад у Травнику када је погинуо полицајац хрватске националности (31. јул 1998);⁵ ликвидација хрватске породице Анђелић код Коњица на Бадњи дан (24. децембар 2002);⁶ бомбашки напад у Бугојну када је погинуо полицајац бошњачке националности;⁷ оружани напад вехабија на Амбасаду Сједињених Америчких Држава у Сарајеву (28. октобар 2011),⁸ и тако даље.

Полицијске снаге Републике Србије сукобиле су се 20. априла 2007. с групом вехабија на планини Нинаја када је разбијена та терористичка формација.⁹ Даље, полицијске снаге Босне и Херцеговине упале су касно увече 1. фебруара 2010. у вехабијско село Горња Маоча и похапсиле десетак лица осумњичених за више кривичних дела.¹⁰ Џевад Галијашевић, члан Експертског тима југоисточне Европе за борбу против тероризма и организованог криминала, изјавио је 2011. да следбеници вехабија чине „пет одсто бошњачке популације“ у Босни и Херцеговини.¹¹

У Републици Македонији је утврђено да је било особа албанске националности које су се бориле као муџахедини у Босни и Херцеговини против Војске Републике Српске (1992–1995), потом у оквиру такозване „Ослободилачке војске Косова“ (УЧК) против Војске Југославије и Полиције Србије на Косову и Метохији (1998–1999), затим против македонске полиције током албанског устанка (2001) и на крају у ислами-

---

² „Нердин Ибрић прошао обуку у вехабијском кампу у Церској“, *Радио-телевизија Републике Српске*, 30. април 2015.

³ „Slučaj Zvornik: Stvari treba zvati pravim imenom: Ovo je prva krvna osveta u BiH“, *Novi.ba*, 28. април 2015.

⁴ „Dosad je izrečeno 11 presuda za krivično djelo terorizam“, *Federalna televizija*, 6. децембар 2012.

⁵ „Travnik: poginuo hrvatski policajac“, *Hrvatska radio-televizija*, 31. српња 1998.

⁶ „Вехабија и убица Топаловић и злочинац Окић покушали бијег“, *Глас Српске*, 1. новембар 2010.

⁷ „Терористички напад у Бугојну“, *Радио-телевизија Србије*, 27. јун 2010.

⁸ „Vehabija iz Novog Pazara pucao na Ambasadu SAD u Sarajevu, ranio tri osobe“, *Blic.rs*, 28. октобар 2011.

⁹ „Sukob s policijom – ubijen vehabija“, *B92.net*, 20. април 2007.

¹⁰ „Vehabije u BiH: Od Bočinje do Maoče“, *Radio Slobodna Evropa*, 6. фебруар 2010.

¹¹ „Vehabije čine 5 odsto populacije BiH i djeluju u 17 opština“, *Vijesti*, 1. новембар 2011.

стичким оружаним групама у Сирији од 2011.¹² Македонска полиција је у августу 2015. разбила групу цихадиста албанске националности који су се идентификовали прво с талибанима, потом с Ал Каидом и на крају са Исламском државом. Та група, која се искалила на ратном сукобу с македонском полицијом у Арачинову код Скопља (2001), скупљала је за потребе Исламске државе добровољце за рат на Блиском истоку.¹³

Ратни сукоб у Сирији који су започеле Сједињене Америчке Државе и Ал Каида против легитимно изабраних власти на челу с председником Башаром ал Асадом, довели су до избегличке кризе с којом се Република Србија посебно суочила у другој половини 2015. године. У целини, око 220.000 избеглица из Сирије, Ирака и Авганистана прошло је кроз Републику Србију од почетка јануара до краја септембра 2015. бежећи од ратних сукоба које су изазвали исламски фундаменталисти: Талибани, Ал Каида и Исламска држава.¹⁴ У српској јавности је стога постављано питање да ли међу овим избеглицама које пролазе кроз Републику Србију има „спавача Исламске државе“?¹⁵ Одговор на то питање тек треба да буде дат, али је сигурно да ће највише исламистичких претњи доћи од „домаћих“ фанатика с простора некадашње Југославије.

Оружани напади УЧК на македонску полицију

Албански терористи су 2015. два пута македонској држави запретили оружјем: 1. Нападом на полицијску станицу Гошинци (21. април 2015); 2. Нападом на македонску полицију у Куманову (9–10. мај 2015). Даље, покушан је и пуч у Исламској заједници Македоније, неуспешним свргавањем реис-ул-улеме Сулејмана Реџепаја, који су 4. маја 2015. такође извели наоружани Албанци у корист разрешеног скопског муфтије Ибрахима Шабанија. Реис-ул-улема Сулејман се уз помоћ македонских органа 16. маја 2015. вратио у седиште Исламске заједнице Македоније.¹⁶ Догађај у Исламској заједници Македоније није тумачен кроз уплитање УЧК али јесте добио конотацију верског спора у којем је коришћено оружје.

¹² „Македонија: Откривање балканске терористичке везе“, *Вечерње новости*, 12. август 2013.

¹³ „Тридесетодневни притвор за ухапшене цихадисте у Македонији“, *Танјуг*, 7. август 2015.

¹⁴ „Gojković: Od početka godine u Srbiji 220.000 migranata“, *Blic.rs*, 18. октобар 2015.

¹⁵ „Има ли међу мигрантима ‘спавача’ Исламске државе“, *Политика*, 29. август 2015.

¹⁶ „Реисот Сулејман Реџепа се врати во просториите на ИВЗ“, *24vesti.mk*, 16. мај 2015.

Цевад Галијашевић, међутим, тврди да је постојала нит између терористичког напада у Зворнику (27. април 2015) и сва три албанска оружана напада у Македонији од 21. априла до 10. маја 2015. као акција „које су усмјерене на дестабилизацију читавог Западног Балкана“. Галијашевић је подвукао да је реч о „исламском фундаментализму као везивном ткиву ова два национализма“, албанског и бошњачког, који подржавају Саудијска Арабија, Турска, Катар и Уједињени Арапски Емирати.¹⁷

Македонију су у пролеће 2015. потресли и политички протести на чијем је челу био опозициони лидер Зоран Заев. Намера опозиције је била да путем „обојене револуције“ примора македонског премијера Николу Груевског да се склони с власти. Истоветне захтеве македонском премијеру су испостављали представници Сједињених Америчких Држава, Велике Британије, НАТО пакта и Европске уније: да се Груевски, кроз успостављање „прелазне владе“, повуче и прихвати захтеве опозиције.¹⁸ Но, ови протести су пропали.

Вратимо се сада терористичким акцијама УЧК у Републици Македонији током априла и маја 2015. јер се кроз њих намера за дестабилизацију македонске државе највише уочава.

Такозвана „Ослободилачка војска Косова“ (под тим именом или као „Ослободилачка народна армија“ са истом скраћеницом УЧК) напала је 21. априла 2015. македонску полицијску станицу Гошинци недалеко од границе с Косовом и Метохијом. Албански терористи су претукли и разоружали четворицу македонских полицајаца. Потом су напустили полицијску станицу Гошинци а македонска полиција је повратила контролу над том караулом.¹⁹ Али то је био само „мали инцидент“ ако се упореди са жестоком сукобом војно-полицијског карактера који се догодио у Куманову.

Припадници УЧК су у Куманову (у делу града познатом као Дивље насеље) ујутру 9. маја 2015. напали македонску полицију а сукоб је трајао до 10. маја 2015. поподне када су албански терористи савладани. Погинуло је осам припадника македонске специјалне полиције, од којих су тројица били српске националности (Бобан Ивановић, Горан Стојменовић и Љубиша Аранђеловић), чак 37 македонских по-

---

¹⁷ „Galijašević: Postoji jasna veza između terorističkih napada u Zvorniku i Kumanovu“, *Portalanalitika.me*, 26. мај 2015.

¹⁸ „Груевски: Македонија не може да дозволи да Заев буде премијер“, *Политика*, 18. мај 2015.

¹⁹ „Teroristički napad: Naoružani Albanci sa Kosova zauzeli policijsku stanicu u Makedoniji, traže svoju državu“, *Blic.rs*, 21. април 2015; „Napad na Makedoniju: Policija povratila kontrolu nad karaulom, u toku potera za teroristima UČK!“, *Kurir.rs*, 21. април 2015.

лицајаца је рањено. С друге стране, званична информација је била да је погинуло десет албанских терориста иако је све време кружила вест да су Албанци имали 14 жртава.²⁰

Дилему око жртава и сукоба у Куманову у једној мери је разрешио познати скопски новинар Миленко Неделковски на међународној конференцији Независне асоцијације новинара у борби за мир која је у јуну 2015. одржана у Бечу. Неделковски, близак премијеру Николи Груевском, тврди да је много више албанских терориста 9. маја 2015. у Куманову напао Македонију и да су имали помоћ америчких и британских војника с Косова и Метохије. О томе је Неделковски рекао: „Група од 150 терориста напала је државу. Као и у конфликту 2001, ова група је укључивала више иностраних плаћеника, већином америчких и британских инструктора, који су дошли из базе Бондстил на Космету... Наша [македонска] полиција кренула је да уништи групу. Тај процес трајао је током суботе и недеље. Већ у недељу ујутро амбасадори западних земаља почели су да притискају на наше руководство да обустави борбу и дозволи евакуацију терориста... Под великим међународним притиском, почетне вијести о више од 35 ликвидираних терориста, убрзо су редуковане на само 14, односно коначних само 10 [погинулих]. У понедељак рано ујутро шеф мисије ЕУ, амбасадори САД, Британије, Француске, Њемачке и Италије инсистирали су на сусрету са нашим премијером и председником. Они су експлицитно тражили да имена убијених Американаца и Британаца, идентификованих у акцији не буду објављена“.²¹

Интереси западних земаља и исламиста укрстили су се у Републици Македонији, не први пут, као што су се у претходним деценијама укрштали током ратних сукоба на простору бивше Југославије: у Босни и Херцеговини и на Косову и Метохији. Исламске земље раде на ширењу свог утицаја међу балканским муслиманима, а западне земље имају намеру да уклоне владу Николе Груевског која прихвата да Русија преко македонске територије изгради гасовод од Турске и Грчке ка Србији и Мађарској.

Миша Ђурковић је у фебруару 2015. (дакле пре сукоба у Гошинцима и Куманову) указао да ће Запад током пролећа 2015. искористити македонску опозицију и албанске терористе за дестабилизацију Републике Македоније како би били прекинути руски планови за изградњу

---

²⁰ „МУП Македоније: Осам лицајаца и 14 терориста погинуло у сукобима у Куманову“, *Радио-телевизија Србије*, 10. мај 2015.

²¹ „Неделковски: У Куманову убијени и британски и амерички војни инструктори“, *IN4S.net*, 7. јун 2015.

гасовода.²² Мирослав Лазански је после албанског напада у Гошинцима казао да Запад користи УЧК као претњу изградњи руског гасовода преко Републике Македоније.²³ Такође, Република Македонија није прихватила западне економске санкције против Русије које су уведене због ескалације украјинске кризе. Стога је аустријски *Винер цајџун* после оружаног сукоба у Куманову објавио да ће цена коју треба да плати Република Македонија, због тога што се није придружила санкцијама против Русије, бити „превисока“.²⁴

Републику Македонију чекају неизвесни догађаји који ће вероватно бити комбинација радикалног исламизма, албанског тероризма, политичких превирања, економских притисака и разноврсних других турбуленција како би се ова земља дестабилизovala и приволела на потпуну кооперативност са Западом. Сједињене Америчке Државе и друге западне земље неће презати да на простору Републике Македоније толеришу деловање најрадикалнијих исламиста ако сматрају да би то користило против интереса повезивања православних Јужних Словена (Срба и Македонаца) са Русијом или још ширег повезивања православних народа у југоисточној Европи. Албански фактор у Републици Македонији остаће, сасвим сигурно, још дуго чедо западне политике којим се у ткиво православних народа на постјугословенском простору укуцавају клинови.

Каменовање премијера Републике Србије у Сребреници

Иако се прилике у Македонији после оружаног сукоба у Куманову још нису слегле, Британци нису имали намеру да губе време и радили су на томе да се постјугословенски простор даље дестабилизује. На ред је стигла њихова намера да поводом двадесет година од злочина у Сребреници прогурају резолуцију којом би Савет безбедности Уједињених нација Србе означио кривцима за, како је стајало, „геноцид“.²⁵

Министар спољних послова Републике Србије Ивица Дачић обавестио је почетком јуна 2015. да „једна велика сила спрема резолуцију о Сребреници“ и од тада су вести о овој теми у наредним

---

²² „Дестабилизација Македоније“, *Политика*, 13. фебруар 2015.

²³ „Лазански: Изазивају рат у Македонији да би спречили Путина да изгради гасовод ‘Турски ток’“, *Правда*, 3. мај 2015.

²⁴ „Wenn Eindämmung für Europa gefährlich wird“, *Wiener Zeitung*, 19. Mai 2015.

²⁵ „Ovo je tekst rezolucije o Srebrenici koja će biti na Savetu bezbednosti UN“, *Blic.rs*, 7. jul 2015.

недељама смењивале једна другу.²⁶ Због противљења Русије, британски нацрт текста резолуције о Сребреници измењен је шест пута али је суштина остала иста: Срби би морали да прихвате да је злочин у Сребреници био геноцид, а свако порицање било би изложено међународној осуди.²⁷ Председник Републике Српске Милорад Додик оценио је британски нацрт резолуције о Сребреници као „политичко насиље над Србима“,²⁸ а председник Републике Србије Томислав Николић је 4. јула 2015. упутио писмо председнику Руске Федерације Владимиру Путину у којем га је замолио да Русија у Савету безбедности Уједињених нација стави вето на британски нацрт резолуције.²⁹ С тим у вези, Русија је 8. јула 2015. ставила вето на британски предлог резолуције о Сребреници чиме је тај текст одбијен у Савету безбедности Уједињених нација.³⁰

Месец дана је британска намера да се прогура резолуција о Сребреници окупирала постјугословенски простор чиме је у балканске расправе убацивано ново семе раздора. То семе раздора сејали су и Сједињене Америчке Државе и Француска јер су подржали британску резолуцију.³¹ Атмосфера је подгревана до температуре када се чинило да је нову физичку тензију између Срба и Бошњака немогуће избећи. И то се управо догодило.

Како би изашао у сусрет сугестијама западних дипломата да оде у Сребреницу и поклони се жртвама, премијер Републике Србије Александар Вучић дошао је 11. јула 2015. у Меморијални центар Поточари. Међутим, неколико десетина Бошњака је из масе засуло српског премијера каменицама и он је био приморан да се трком склони. Поводом тих немилих сцена дао сам изјаву *Танџују* у којој сам изнео мишљење да се напад на премијера Вучића може сматрати атентатом и застрашујућом поруком исламског фанатизма јер је према шеријатском праву каменовање казна, поред осталог, и за крвну освету.³² Цевад Галијашевић је казао да је напад на Вучића „класичан покушај убиства“, али да није реч о

²⁶ „Британија припрема резолуцију о Сребреници за усвајање у UN-у“, *Vijesti.ba*, 9. јун 2015.

²⁷ „Ovo je tekst rezolucije o Srebrenici koja će biti na Savetu bezbednosti UN“, *Blic.rs*, 7. јул 2015.

²⁸ „Dodik: Britanska rezolucija o Srebrenici je političko nasilje nad Srbima“, *Radiosarajevo.ba*, 10. јун 2015.

²⁹ „Nikolić moli Putina: Rusija da stavi veto na rezoluciju o Srebrenici“, *Blic.rs*, 4. јул 2015.

³⁰ „Veto Rusije, nije usvojena rezolucija“, *B92.net*, 8. јул 2015.

³¹ „Veto Rusije, nije usvojena rezolucija“, *B92.net*, 8. јул 2015.

³² „Раковић: Застрашујућа порука исламистичког фанатизма“, *Танџуј*, 12. јул 2015.

крвној освети већ да се ради о мржњи према Србима у којој одрастају генерације младих Бошњака.³³

У сваком случају напад на српског премијера у Поточарима није био спонтан, био је организован, а рукопис и иностраних (западних) служби се може наслутити. Остао бих при томе да је каменовање Александра Вучића (односно атентат на њега) могло бити смртна казна. Муслиманима широм света свакако је јасно шта значи када према неком из масе лете каменице било да је реч о крвној освети или патолошкој мржњи. Нису им потребна додатна појашњења.

Намере албанских сепаратиста да преко Унеска себи припишу српску духовну баштину на Косову и Метохији

Агенција Уједињених нација за образовање, науку и културу УНЕСКО ставила је од 2004. до 2006. под заштиту четири српске светиње на Косову и Метохији: манастире Високи Дечани, Пећку Патријаршију, Грачаницу и Цркву Богородицу Љевишку у Призрену. Ове светиње Српске Православне Цркве и српског народа тиме се сматрају светском културном баштином у Републици Србији. Међународна заједница је тако имала намеру да заштити српске средњовековне манастире од будућих покушаја погрома и рушилачких похода какве су Албанци посебно спровели 1999. и 2004. на очиглед читавог света.

Међутим, органи албанских сепаратиста на Косову и Метохији поднели су 16. јула 2015. (или који дан пре) захтев за пријем у УНЕСКО (даље: Унеско) чиме имају намеру да српску духовну баштину на Косову и Метохији припишу такозваној „Републици Косово“.³⁴ Ово се дешава само месец дана пошто је наша јавност сазнала да Британци спремају резолуцију о догађајима у Сребреници којом би Срби у Уједињеним нацијама били окривљени за геноцид, само недељу дана пошто је руским ветом британска резолуција одбачена и само неколико дана од каменовања српског премијера Александра Вучића.

Запад је и на питању пријема „Косова“ у Унеско чврсто стао уз албанске сепаратисте, опет на штету Срба. Приликом посете Београду 8. октобра 2015. шеф британске дипломатије Филип Хамонд је изјавио: „Уједињено Краљевство сматра да ће чланством у Унеску Косово имати додатне, појачане обавезе да заштити српску културну баштину. На

---

³³ „Dževad Galijašević: Klasičan pokušaj ubistva Vučića, navijači dobili signal iz Sarajeva i Londona!“, *Kurir.rs*, 11. јул 2015.

³⁴ „Тачи: Косово затражило чланство у Унеско“, *Novosti.rs*, 16. јул 2015.

тај начин Косово би преузело обавезу да заштити културну баштину свих заједница, а поготову српске“. Премијер српске владе Александар Вучић му је одговорио: „Ми смо против пријема Косова у Унеско. У току је велика и крупна игра у којој покушавамо да одбранимо Србију. Биће тешко, јер они имају пуно земаља које су против нас, од Антиге и Барбуде. Указао сам Хамонду да Србија неће да прихвати да је манастир Дечани градило племе Гаши за династију Нимани. То пише у њиховим књигама“.³⁵ Патријарх српски Иринеј је посебно подвукао: „Учлањење Косова у Унеско било би геноцид над културом“.³⁶ Владика рашко-призренски Теодосије Шибалић је казао да „Косово не заслужује пријем у Унеско“ када се узме у обзир како су Албанци рушили православне светиње.³⁷

На гласању у Извршном савету Унеска у Паризу 21. октобра 2015. сепаратистичке власти Албанаца на Косову и Метохији добиле су подршку од 27 земаља на челу са Сједињеним Америчким Државама, Великом Британијом и Француском, 14 земаља на челу са Русијом, Кином и Индијом гласало је против, а 14 земаља је било уздржано укључујући и неке које су признале једнострано проглашену независност Албанаца на Косову и Метохији (Јапан, Јужна Кореја). Према пропозицијама гласања у Извршном савету Унеска, гласови уздржаних се не узимају у обзир а резултат гласања се одређује на основу гласова који су већински гласали „за“ или „против“. Тиме је Извршни савет Унеска проследио Генералној скупштини Унеска препоруку за пријем „Косова“.³⁸

Бивши генерални директор Унеска Федерико Мајор потом се изричито изјаснио против пријема „Косова“ у ту организацију. Мајор је још рекао: „Док сам био генерални директор Унеска, пет пута сам осудио НАТО војну акцију на Косову. Инвазију на Косово нису одобриле Уједињене нације и такво питање се увек може поново разматрати. За Србију, али и свет, важно је да се каже да свет не жели плутократију, олигархијску владавину богатих земаља“.³⁹

Француски пуковник Жак Огар, који је у оквиру КФОР-а служио на Косову и Метохији, такође је поручио: „Када сам видео како се ру-

³⁵ „Hamond u Beogradu: Velika Britanija za Kosovo u UNESCO“, *Radio Slobodna Evropa*, 8. oktobar 2015.

³⁶ „Патријарх Иринеј: Учлањење Косова у УНЕСКО било би геноцид над културом“, *Iskra.co*, 29. октобар 2015.

³⁷ „Vladika Teodosije: Kosovo ne zaslužuje prijem u Unesko“, *Blic.rs*, 27. октобар 2015.

³⁸ „Crna Gora i Makedonija glasale za Kosovo u Unesko“, *Blic.rs*, 21. октобар 2015; „Предложено чланство Косова у Унеску“, *Тањуг*, 21. октобар 2015.

³⁹ „Бивши генерални директор Унеска против чланства Косова“, *Радио-шелевизија Србије*, 26. октобар 2015.

ше српски манастири – ја то нисам могао да истрпим... Имам поруку за Унеско – немојте да устукнете под притиском јер исти који су рушили и спаљивали, данас желе у Унеско. Косову тамо није место... Српска културна баштина, која је и светска, на Косову мора бити спасена. Албанци и њихова власт имају две приче. Једну за свет, по којој су добри и брижни, а другу на Косову, тамо где је прави живот. А тамо они не штите цркве и манастире, већ их уништавају“.⁴⁰

Амбасадор Републике Србије при Унеску професор др Дарко Танасковић исказао је између два гласања бојазан да би Албанци могли да посегну за стварањем „Косовске православне цркве“, што по њему „делује неозбиљно“, али није безопасно.⁴¹ Албански сепаратисти у Републици Македонији већ су најавили формирање „Албанске православне цркве“ за западну Македонију.⁴² У оба случаја, и када би било речи о „Косовској православној цркви“ на Косову и Метохији и када би било речи о „Албанској православној цркви“ у западној Македонији, с тим нема никакве везе Православна Црква Албаније, као канонска Црква, већ се ради само о намерама албанских сепаратиста.

Генерална скупштина Унеска гласала је 9. новембра 2015. против захтева „Косова“ за пријем у Унеско. Албанска сепаратистичка администрација на Косову и Метохији на Генералној скупштини Унеска није добила потребну већину од 2/3 гласова „за“ свој захтев. На гласању су 92 земље биле „за“, 50 је гласало „против“, 29 земаља је било уздржано, а 15 земаља је остало ван сале. Против чланства „Косова“ гласале су земље чије становништво чини чак 2/3 укупне светске популације (Русија, Кина, Индија, Индонезија, Бразил и углавном све земље Латинске Америке, али и Шпанија, Словачка и Кипар). Нажалост, нама суседне земље Црна Гора, Република Македонија, Република Хрватска и Република Бугарска гласале су за пријем „Косова“ у Унеско, док су Румунија и Грчка биле уздржане.⁴³ Одлука Генералне скупшти-

---

⁴⁰ „Žak Ogar: Preklinjem Unesko da ne primi Kosovo“, *Blic.rs*, 23. oktobar 2015.

⁴¹ „Crna Gora od Bondstila ne vidi Bogorodicu Ljevišku“, *Nedeljnik*, 29. oktobar 2015.

⁴² „Ne žele Albansku pravoslavnu crkvu“, *B92.net*, 1. decembar 2014.

⁴³ „Ovako se glasalo u Unesku: Pogledajte ko je bio za, a ko protiv primanja Kosova“, *Blic.rs*, 9. novembar 2015; „Ko je kako glasao u Unesku“, *Полишика (електронско издање)*, 9. новембар 2015 – Државе које су гласале против пријема Косова у Унеско: Јужна Африка, Ангола, Аргентина, Јерменија, Белорусија, Боливија, Боцвана, Бразил, Чиле, Кина, Кипар, Конго, Куба, Еквадор, Еритреја, Шпанија, Етиопија, Руска Федерација, Грузија, Гватемала, Екваторијална Гвинеја, Индија, Индонезија, Казахстан, Киргистан, Либан, Мароко, Маурицијус, Мозамбик, Мексико, Мјанмар, Намибија, Никарагва, Уганда, Палестина, Парагвај, Филипини, Сирија, Молдавија, Демократска Република Конго, Народна Демократска Република Лаос, Народна Демократска Република Кореја, Република Србија, Словачка, Јужни Судан, Шри Ланка, Суринам,

не Унеска представља велику победу Републике Србије и других држава које поштују међународно право. Нову одлуку о том питању Унеско може донети 2017. уколико уопште буде било захтева.

Вест из Париза о повољном исходу гласања за Републику Србију стигла је у Београд током конференције у оквиру Трећег билатералног међуверског дијалога Републике Србије и Републике Индонезије која је одржавана у Палати Србија (у сали Југославија). Када је саопштено да „Косово“ није примљено у Унеско, државно-верске делегације Републике Србије и Републике Индонезије су устале и на ногама овацијама поздравиле одлуку Генералне скупштине Унеска.⁴⁴ Крах британске резолуције о Сребреници у Савету безбедности Уједињених нација и крах албанског захтева за пријем „Косова“ у Унеско показују да је у 2015. (и на тим примерима) утврђено како је свет поново добио мултиполарни карактер. Сједињене Америчке Државе и земље Запада не могу више да намећу своје одлуке.

Лако је предвидети намере албанских сепаратиста на Косову и Метохији. Прво би путем Унеска српску културну и духовну баштину на Косову и Метохији отели од Републике Србије и приписали је „Косову“, потом би уследио корак којим би путем лажи озваничили да су српске средњовековне цркве на Косову и Метохији „грађене на темељима албанских цркава“ или да су то „албанске цркве које су преотели Срби“. Сулудој машти албанских сепаратиста неће бити краја, а у тим злим намерама имаће подршку Запада као што су је имали

Уругвај, Венецуела и Зимбабве. Државе које су гласале за пријем Косова у Унеско: Авганистан, Албанија, Немачка, Андора, Саудијска Арабија, Аустралија, Аустрија, Бахами, Бахреин, Белгија, Белизе, Бенин, Брунеј Дарусалам, Бугарска, Буркина Фасо, Канада, Костарика, Обала Слоноваче, Хрватска, Данска, Цибути, Ел Салвадор, Уједињени Арапски Емирати, Естонија, Македонија, Фиџи, Финска, Француска, Габон, Гамбија, Гама, Гренада, Гвинеја, Гвајана, Хаити, Хондурас, Мађарска, Кукова Острва, Соломонска Острва, Ирска, Исланд, Италија, Јордан, Кувајт, Лесото, Летонија, Либеерија, Либија, Литванија, Луксембург, Малезија, Малави, Малта, Монако, Црна Гора, Науру, Нигер, Норвешка, Нови Зеланд, Оман, Пакистан, Палаос, Панама, Папуа Нова Гвинеја, Холандија, Португалија, Катар, Доминиканска Република, Чешка Република, Танзанија, Велика Британија, Руанда, Света Луција, Сент Китс и Невис, Сент Марин, Самоа, Сенегал, Сијера Леоне, Словенија, Сомалија, Судан, Шведска, Швајцарска, Чад, Тајланд, Источни Тимор, Того, Тонга, Турска, Тувалу, Вануату и Јемен. Државе које су биле уздржане на гласању: Алжир, Бангладеш, Барбуда, Бутан, Босна и Херцеговина, Бурунди, Камерун, Комори, Египат, Грчка, Гвинеја-Бисао, Јамајка, Јапан, Кенија, Мали, Непал, Нигерија, Перу, Пољска, Централноафричка Република, Република Кореја, Румунија, Сент Винсент и Гренадини, Сејшели, Сингапур, Тринидад и Тобаго, Тунис, Вијетнам и Замбија. Државе које нису присуствовале гласању: Азербејџан, Зеленоортска Република, Камбоџа, Маршалска Острва, Иран, Ирак, Мадагаскар, Малдиви, Маританија, Монголија, Узбекистан, Свазиленд, Тацикистан, Туркменистан и Украјина.

⁴⁴ Из мојих белешки.

до данас. Њихов коначан циљ, заједнички, је да Српску Православну Цркву, српско монаштво, српско свештенство и српски народ заувек истерају с Косова и Метохије.

„Нацрт закона о слободи вјероисповијести“ у Црној Гори као удар на Српску Православну Цркву

У исто време када и на Косову и Метохији, такође на начин који би био правно уобличен, тече и покушај да се Српска Православна Црква истера из Црне Горе.

Министарство за људска и мањинска права Црне Горе упутило је 3. августа 2015. позив за јавну расправу о Нацрту закона о слободи вјероисповијести која је требало да почне 7. септембра 2015. округлим столом у Бијелом Пољу. Текст Нацрта закона о слободи вјероисповијести објављен је такође 3. августа 2015. заједно са позивом за јавну расправу.⁴⁵ Нацртом закона о слободи вјероисповијести је испаљен стартни хитац за дуго очекивани „коначни обрачун“ црногорских сецесиониста са Српском Православном Црквом у Црној Гори. Нацрт закона о слободи вјероисповијести не нуди Српској Православној Цркви ништа друго осим да буде истерана из њених историјских простора.

У члану 7 стоји: „Вјерска заједница дјелује у складу са правним поретком Црне Горе, јавним редом и моралом. Дјеловање вјерске заједнице не смије бити усмјерено против других вјерских заједница и вјероисповијести, нити на штету других права и слобода вјерника и грађана. Забрањено је политичко дјеловање вјерске заједнице и злоупотреба вјерских осјећања у политичке сврхе“.

Могло би се, наравно, на први поглед рећи да у овом члану нема ничег спорног, али познаваоцима прилика у Црној Гори је све јасно. Сепаратистички режим у Црној Гори већ скоро две деценије оптужује Српску Православну Цркву да не делује у складу с „правним поретком“ Црне Горе. Разлог за ове лажне оптужбе не лежи у чињеници да је Српска Православна Црква стала насупрот Црне Горе. Напротив, Српска Православна Црква у Црној Гори на челу с Митрополитом Амфилохијем се трудила, чини се утопијски, да пружи руку црногорским властима и приволи их на достојанствен саживот. Насупрот томе, Мило Ђукановић је изјавио да државност Црне Горе никада неће бити у

---

⁴⁵ „Program javne rasprave sa Nacrtom zakona o slobodi vjeroispovijesti“, *Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore (Mmp.gov.me)*, 3. avgust 2015.

потпуности заокружена док на њеном тлу постоји Српска Православна Црква. С тим у вези је и упозорење саопштено путем члана 7 да „вјерска заједница“, а овде се наравно мисли на Српску Православну Цркву, не сме да одбрани свој канонски поредак од „других вјерских заједница и вјероисповијести, нити на штету других права и слобода вјерника и грађана“ а ту је свакако реч о такозваној „Црногорској православној цркви“ на чије се чело ставио извесни Мираш Дедеић. Када је изрицала своје ставове против угрожавања канонског поретка и историјског права, Српској Православној Цркви је наметано да „политички делује“ и „злоупотребљава верска осећања у политичке сврхе“.

Даље, члан 11 требало би да пропише ово: „Територијална конфигурација вјерске заједнице која је регистрована и дјелује у Црној Гори, не може се простирати ван Црне Горе. Сједиште вјерске заједнице која је регистрована и дјелује у Црној Гори мора бити у Црној Гори“.

Изричито је реч о томе да црногорске власти имају намеру да се грубо умешају у унутрашње уређење Српске Православне Цркве. Наиме, две епархије Српске Православне Цркве у Црној Гори читавим својим простором налазе се у Црној Гори: Митрополија црногорско-приморска и Епархија будимљанско-никшићка. Али, овим чланом црногорске власти имају намеру да „истерају“ из Црне Горе две епархије Српске Православне Цркве чији се простори једним делом налазе у Црној Гори а другим делом ван ње: Епархија милешевска се простире и у Републици Србији, а Епархија захумско-херцеговачка и у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Хрватској. Потом, седиште Српске Православне Цркве у Црној Гори не би више могло да буде у Београду, у оквиру јединствене целине Српске Православне Цркве, већ би морало да се смести у Црну Гору. Дакле, црногорска власт жели да „исиса“ епархије Српске Православне Цркве у Црној Гори из јединственог и недељивог тела Српске Православне Цркве и да епархије у Црној Гори скроји по свом нахођењу као да је то могуће. Уколико би овај нацрт био усвојен у Скупштини Црне Горе и тиме постао закон, нема сумње да би црногорска власт покушала да своју замисао спроведе голом силом увијајући је у правну форму.

Но, антицрквени набој тиме није окончан. Наиме, у члану 16 стоји да се „назив вјерске заједнице... мора разликовати од назива других вјерских заједница и не смије садржати службени назив друге државе и њена обиљежја“.

Дакле, пошто име Српска Православна Црква може да асоцира на службене називе Републике Србије и Републике Српске, тиме јој се онемогућава да садржи српски придев у свом званичном имену у Црној Гори. Стога, према писцима тог опаког текста под насловом „На-

црт закона о слободи вјероисповијести“, Српској Православној Цркви уопште нема места у Црној Гори. То је јасно и изричито. Они ударају и тачку на „ј“ тиме што би Православној Цркви у Црној Гори било забрањено да користи црвено-плаво-белу тробојну заставу која је званична застрада Републике Србије и Републике Српске и крст са оцилима јер се и она налазе у оквиру државног грба Републике Србије. Када је о црногорском режиму реч, нити Српској Православној Цркви нити било каквој црквеној организацији коју би имали намеру да скроје, не би било места у Црној Гори осим ако из идентитета не би било уклоњено све што је српско, што повезује српске земље и епархије и што може да асоцира на историјски српски идентитет Црне Горе. Поновимо, црногорска власт има намеру да ово спроведе чистим насиљем.

Потом, члан 52 гласи: „Вјерски објекти и земљиште које користе вјерске заједнице на територији Црне Горе, а за које се утврди да су изграђени, односно прибављени из јавних прихода државе или су били у државној својини до 1. децембра 1918. године, као културна баштина Црне Горе, државна су својина. Вјерски објекти за које се утврди да су изграђени на територији Црне Горе заједничким улагањима грађана до 1. децембра 1918. године, државна су својина“.

И ово је, дакле, потпуно јасно. Црногорске власти, на челу с Милом Ђукановићем, желе да одузму Српској Православној Цркви све манастире и цркве који су на простору Црне Горе подигнути од доба Немањића (средњег века) до српског и југословенског уједињења 1918. године. Када би црногорска власт конфисковала ове светиње, српски средњовековни и нововековни манастири и цркве били би дати на коришћење било коме за кога се определи режим у Подгорици.

Јавне расправе о тексту Нацрта закона о слободи вјероисповијести одржане су у неколико градова у Црној Гори. Верни народ је буквално истерао Мираша Дедеића с тих јавних расправа, које потом нису ни одржане, и тиме показао црногорском режиму шта мисли о том човеку и том документу. Дедеић је истеран из Бијелог Поља (7. септембар 2015),⁴⁶ па је истеран из Котора када је из беса и обести, потпуно понижен, шаком три пута ударио старицу (10. септембар 2015).⁴⁷

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије Радовић је, и с тим у вези, пружио подршку грађанским протестима Демократског фронта (на челу с Новом српском демократијом) и грађанских организација у Подгорици под слоганом „Слобода тражи људе“, у захте-

---

⁴⁶ „Бијело Поље: Вјерници истјерали распопа Мираша, Нумановић одложио скуп“, *IN4S.net*, 7. септембар 2015.

⁴⁷ „Мираш Дедеић 10. септембра туче бабу у Котору“, *Митрополија црногорско-приморска*, 10. септембар 2015.

вима за оставку Мила Ђукановића, за слободне изборе и праведније друштво у Црној Гори. Митрополит Амфилохије је 4. октобра 2015. на том протесту рекао да је Нацрт закона о слободи вјероисповијести „не-човјечан, [јер] понижава и гази установе хришћанске цркве“.⁴⁸

Противници црногорске власти су мирно протестовали испред Скупштине Црне Горе од 27. септембра до 17. октобра 2015. када је црногорска полиција рано ујутру напала демонстранте, многе од њих физички повредила, и растурила мирне протесте.⁴⁹ Поред осталих ухапшени су посланик Нове српске демократије Славен Радуновић, професор Универзитета Црне Горе др Владимир Божовић и новинар портала ИНАС Гојко Раичевић (кога је црногорска полиција и тукла).⁵⁰ Демократски фронт је стога 24. октобра 2015. организовао велике демонстрације у Подгорици на којима се окупило преко 10.000 грађана. Међутим, демонстрације су бруталном полицијском акцијом разбијене. Испаљено је десетине сузаваца и шок бомби. Ухапшени су посланици Нове српске демократије Андрија Мандић и Славен Радуновић. Повређено је најмање четрдесет људи.⁵¹ Гојка Раичевића је тукао припадник Специјалне антитерористичке јединице (САЈ), а десетак припадника ове јединице мучило је председника Црногорске боксерске професионалне федерације Мија Мартиновића. Полицијске бруталности потврдио је налаз Савјета за грађанску контролу рада полиције (који је државно тело у Црној Гори) од 26. октобра 2015.⁵²

Када је о Српској Православној Цркви реч, црногорски специјалци су 24. октобра 2015. засули сузавцима и шок бомбама порту Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици. Тим поводом управа храма је издала саопштење: „Осуђујући сваки вид насиља, како на службена лица и институције, а нарочито над великим бројем голоруких и мирних грађана, желимо да као људи и као хришћани питамо надлежне, због чега је те вечери, без иједног разлога, Саборни храм Христовог Васкрсења био изложен бруталној опсади припадника САЈ-а, полиције Црне Горе, који су око 23 часа испалили неколико десетина сузаваца

⁴⁸ „Митрополит Амфилохије на протестима Демократског фронта: Садашња Црна Гора је дрљевићко-тигоистичка“, *Српска Православна Црква*, 5. октобар 2015.

⁴⁹ „Razbijeni protesti: Policija okupirala centar Podgorice, ima povređenih“, *Blic.rs*, 17. октобар 2015.

⁵⁰ „Црна Гора: Полиција претукла уредника портала 'ИНАС', Владимир Божовић ухапшен“, *Vaseljenska.com*, 18. октобар 2015.

⁵¹ „Ухапшени Мандић и Радуновић, 40 људи повређено; Полиција сузавцем и шок бомбама растурила демонстрације. Пуцано из хамера ка демонстрантима“, *Novosti.rs*, 24. октобар 2015.

⁵² „Utvrđena ozbiljna i zabrinjavajuća prekoračenja policijskih ovlašćenja“, *Savjet za građansku kontrolu rada policije (Kontrolapolicije.me)*, 26. октобар 2015.

и шок-бомби и том приликом нанели оштећења на крову, фасади и платоу храма, уз неколико поломљених стакала, праћено псовањем и вређањем на националној основи“.⁵³ Реч је, дакле, о томе да су црногорски специјалци псовали и вређали Србе односно свештенство Српске Православне Цркве.

Стога не треба да чуди што је црногорска власт и 21. октобра 2015. у Извршном савету Унеска и 9. новембра 2015. у Генералној скупштини Унеска гласала за пријем „Косова“ како би потпомогла отимачину српских светиња од стране албанских сепаратиста. Црногорски режим је чврсто антисрпски и у томе испољава силину која је својствена конвертитима који се бескрупулозно обрачунавају са српским народом из ког су потекли. Митрополит црногорско-приморски Амфилохије је 1. новембра 2011. изјавио за Радио Београд: „Када је та, већ осамостаљена Црна Гора, признала Косово као независну државу ја сам пред хиљадама људи јавно изговорио да је то најсрамнији чин у историји Црне Горе. То сам рекао онда, то сам поновио и понављам непрекидно нарочито и сада када је та иста, таква, власт у Црној Гори, не Црна Гора, треба да правимо разлику, признала, потврдила и прихватила улазак Косова у Унеско“.⁵⁴ С тим у вези српски Патријарх Иринеј је 2. новембра 2015. посебно нагласио: „То није урадила Црна Гора! То је урадила једна шака људи који имају моћ и власт и раде шта хоће“.⁵⁵

Поновимо на крају још једном и што сажетије. Нацрт закона о слободи вјероисповијести има намеру да пропише, уколико га црногорске сепаратистичке власти усвоје и он добије снагу закона, да у Црној Гори:

1. Нема места за Српску Православну Цркву;
2. нема места за Православну Цркву која је део канонске целине чије се седиште налази у Београду;
3. нема места за српску средњовековну црквену традицију;
4. нема места за црквену организацију која више векова баштини историјски српски идентитет Православне Цркве у Црној Гори са седиштем на Цетињу;
5. Нема места за српске цркве којима прети конфискација.

---

⁵³ „Народни бунт у Црној Гори трајаће све до пада режима“, *Novosti.rs*, 26. октобар 2015.

⁵⁴ „Митрополит Амфилохије: Признање и подршка уласку „Косова“ у Унеско – најсрамнији чин у историји Црне Горе; Дошао је тренутак да се Ђукановић повуче“, *Nspm.rs*, 1. новембар 2015.

⁵⁵ „Ekskluzivno za Kurir Patrijarh Srpski Irinej o Crnoj Gori: Šaka ljudi ima moć i vlast i radi šta hoće“, *Kurir.rs*, 2. novembar 2015.

У Црној Гори заправо, када је о режимском уму реч, не би требало да има места за српски народ. Као и сви други који су се одвојили од српског етничког ткива, и црногорски сепаратисти показују патолошко понашање према народу из ког су потекли. Црногорски сепаратисти су за мање од две деценије институционално уништили све ослонце историјског идентитета Црне Горе. Они мисле да то могу да униште и у народу, као што су уништили у себи, али се варају.

Намере за канонизовање кардинала Алојзија Степинца, надбискупа у усташкој Независној Држави Хрватској

Већ дуго трају притисци унутар Римокатоличке цркве да надбискуп Римокатоличке цркве у усташкој Независној Држави Хрватској (НДХ), а кардинал Римокатоличке цркве у Федеративној Народној Републици Југославији (од 1952), постане светитељ. Степинац је 1998. проглашен блаженим и очекивало се да ће јако језгро хрватских заговорника Степинчевог лика и дела у Ватикану као и Римокатоличка црква у Хрватској ићи на коначно решење – ка канонизацији. Отпор томе био је став Српске Православне Цркве да духовни поглавар у Независној Држави Хрватској – у којој су усташе током Другог светског рата свирепо погубиле стотине и стотине хиљада Срба, Јевреја и Рома, прекрштавале и протеривале православне Србе – буде уведен у ред светитеља. Српски Патријарх Иринеј уручио је крајем јуна 2014. писмо секретару у Државном секретаријату Свете столице надбискупу Доминику Мамбертију, намењено папи Франциску (Фрањи), у којем је изнео приговоре у погледу канонизације Алојзија Степинца.⁵⁶

С тим у вези, Римокатоличка црква се у другој половини 2015. на овом питању понела недовољно искрено према Српској Православној Цркви. Наиме, како би изашла у сусрет захтевима Римокатоличке цркве да се о теми канонизације Алојзија Степинца разговара у оквиру заједничке радне групе, Српска Православна Црква је крајем маја 2015. формирала Комисију за дијалог на чијем је челу Митрополит загребачко-љубљански Порфирије Перић.⁵⁷ Владика Порфирије је за *Ал Дазуру* раније изјавио да „дели мишљење Патријарха српског Иринеја да светац, којој год цркви припадао, мора бити личност светла

---

⁵⁶ „Pročitajte što je kardinal Bozanić rekao o Stepincu“, *Vecernji.hr*, 30. kolovoza 2015.

⁵⁷ „СПЦ: Комисија за дијалог о намери Ватикана да канонизује Степинца“, *Novosti.rs*, 30. мај 2015.

и света за сву браћу у Христу“ – односно да Степинац својим делом нипошто није заслужио да буде светитељ хришћанске Цркве.⁵⁸ Владика славонски Јован Ђулибрк, председник Одбора за Јасеновац Српске Православне Цркве, изјавио је у августу 2015. да надбискуп Степинац није био нимало храбар када је требало да осуди усташка злодела.⁵⁹

Међутим, одмах потом се огласио кардинал Јосип Бозанић који је 30. августа 2015. рекао да је, када је реч о канонизацији Алојзија Степинца, „радни процес при Светој Столици готово завршен с позитивним закључком“, да „папа Фрањо не жели одустати од канонизације блаженог Алојзија Степинца јер је и особно увјерен у његову светост“, да се предлогом за формирање заједничке радне групе „одлучио на један посебан, готово неочекиван екуменски корак, без преседана у повијести“ усмерен к томе да „Српска Православна Црква упозна наше аргументе зашто је кардинал Степинац свет те да се и сама његова канонизација догоди у бољем озрачју односа тих двију Цркава“. Кардинал Бозанић је посебно нагласио: „Оно што је учињено неће се више преиспитивати, нема никакве ревизије процеса. Можемо рећи да је сам процес за проглашење светим блаженог Алојзија дошао готово до свог краја“.⁶⁰

Из Бозанићевих речи произлази да радна група нема о чему да дебатује, да је при Светој столици већ донета одлука о канонизацији Степинца и да римокатоличка страна има само намеру да саопшти своје аргументе које Српска Православна Црква може да прихвати, али и не мора. Према Бозанићу, Српска Православна Црква не може ниједним аргументом да пољуља став Римокатоличке цркве. С тим у вези, дијалог око спорне канонизације Алојзија Степинца није ништа друго до бацање прашине у очи. Уколико Степинац буде канонизован, Српска Православна Црква ће сигурно ући у захлађење односа са Римокатоличком црквом чиме ће бити угрожена стабилност ровитих међуверских односа.

*

Сви закључци које сам изнео у својој књизи *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015: Политички аспекти верских изазова српској држави и цркви после распада Југославије* остају истоветни. Запад

---

⁵⁸ „Porfirije: Za dijalog, praštanje i pomirenje“, *Aljazeera.net*, 4. jul 2014.

⁵⁹ „Sto godina našeg stradanja“, *Nedeljnik*, 27. avgust 2015.

⁶⁰ „Pročitajte što je kardinal Bozanić rekao o Stepincu“, *Vecernji.hr*, 30. kolovoza 2015.

ће и даље осмишљавати религијски интервенционизам против српског народа и нама суседног македонског народа (који у свему томе не уме да се снађе па Република Македонија каткад стане насупрот Републике Србије како би, наводно, заштитила своје интересе). У том смислу Запад ће деловати и јавно и тајно. Постјугословенски простор ће подривати и појаве које су у прожимајућој вези са религијским интервенционизмом: радикални исламизам и албански тероризам. На том пољу могу да се испреплету интереси Запада и екстремних исламистичких организација с Блиског истока. То се, уосталом, већ догађало у протеклих 25 година.

Даље, у књизи *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015: Политички аспекти верских изазова српској држави и цркви после распада Југославије* сам објаснио да су скоро сви наши суседи у функцији религијског интервенционизма против Републике Србије, Републике Српске, Српске Православне Цркве и српског народа. И то ће се, наравно, наставити. Неће стати ни закулисне радње које против наших интереса стижу из неких римокатоличких кругова, како око питања канонизације Алојзија Степинца тако и око непринципијелног односа према неким питањима на Косову и Метохији које потенцира албанска римокатоличка јерархија.

Када је реч о приликама у Црној Гори и на Косову и Метохији, не треба сумњати да су планери религијског интервенционизма већ сковали план да, корак по корак – преко домаће законске регулативе у Црној Гори и чланства у међународним организацијама и домаћом законском регулативом „Косова“, с опаком надом да ће демографска слика бити неповољна по српски народ – истерају Српску Православну Цркву из њених историјских простора у Црној Гори и на Косову и Метохији. Потом би, или у исто време или у блиској будућности, српску духовну и културну баштину приписали црногорским и албанским сепаратистима, чије је административне органе Запад неговао као „антидржаве“ Републици Србији и Савезној Републици Југославији (Државној заједници Србија и Црна Гора): у Црној Гори од 1997. а на Косову и Метохији од 1999.

Понављам сада, од речи до речи, и последњи пасус закључка моје књиге *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015: Политички аспекти верских изазова српској држави и цркви после распада Југославије* с обзиром на то да религијски интервенционизам неће стати сам од себе и да је потребно да се на њега да одговор:

Република Србија треба да настави плодноносан државно-верски и међуверски дијалог какав нема ниједна земља у окружењу. Успешну путању сарадње са Српском Православном Црквом, Римокатолич-

ком црквом у Србији, Исламском заједницом Србије и Јеврејском заједницом у Србији треба наставити, продубити и проширити. Такође, треба радити на интеграцијама Републике Србије, Републике Српске, Црне Горе и Републике Македоније. Интеграције културно блиског простора не би ваљда биле спорне за оне који заговарају европске и евроатлантске интеграције каткад у потпуности другачијих цивилизација и култура.

Извори

„Travnik: poginuo hrvatski policajac“, *Hrvatska radio-televizija*, 31. септјембра 1998.

„Sukob s policijom – ubijen vehabija“, *B92.net*, 20. април 2007.

„Vehabije u BiH: Od Voćinje do Maoče“, *Radio Slobodna Evropa*, 6. фебруар 2010.

„Терористички напад у Бугојну“, *Радио-телевизија Србије*, 27. јун 2010.

„Вехабија и убица Топаловић и злочинац Окић покушали бијег“, *Глас Српске*, 1. новембар 2010.

„Vehabija iz Novog Pazara pucao na Ambasadu SAD u Sarajevu, ranio tri osobe“, *Blic.rs*, 28. октобар 2011.

„Vehabije čine 5 odsto populacije BiH i djeluju u 17 opština“, *Vijesti*, 1. новембар 2011.

„Dosad je izrečeno 11 presuda za krivično djelo terorizam“, *Federalna televizija*, 6. децембар 2012.

„Македонија: Откривање балканске терористичке везе“, *Вечерње новости*, 12. август 2013.

„Ne žele Albansku pravoslavnu crkvu“, *B92.net*, 1. децембар 2014.

„Porfirije: Za dijalog, praštanje i pomirenje“, *Aljazeera.net*, 4. јул 2014.

„Дестабилизација Македоније“, *Полишика*, 13. фебруар 2015.

„Teroristički napad: Naoružani Albanci sa Kosova zauzeli policijsku stanicu u Makedoniji, traže svoju državu“, *Blic.rs*, 21. април 2015.

„Napad na Makedoniju: Policija povratila kontrolu nad karaulom, u toku potera za teroristima UČK!“, *Kurir.rs*, 21. април 2015.

„Лукач: Напад извршио Нердин Ибрић“, *Глас Српске*, 28. април 2015.

„Slučaj Zvornik: Stvari treba zvati pravim imenom: Ovo je prva krvna osveta u BiH“, *Novi.ba*, 28. април 2015.

„Нердин Ибрић прошао обуку у вехабијском кампу у Церској“, *Радио-телевизија Републике Српске*, 30. април 2015.

„Лазански: Изазивају рат у Македонији да би спречили Путина да изгради гасовод ‘Турски ток’“, *Правда*, 3. мај 2015.

„МУП Македоније: Осам полицајаца и 14 терориста погинуло у сукобима у Куманову“, *Радио-телевизија Србије*, 10. мај 2015.

„Wenn Eindämmung für Europa gefährlich wird“, *Wiener Zeitung*, 19. Мај 2015.

„Реисот Сулејман Рецепи се врати во просториите на ИВЗ“, *24vesti.mk*, 16. мај 2015.

„Груевски: Македонија не може да дозволи да Заев буде премијер“, *Полишика*, 18. мај 2015.

„Galijašević: Postoji jasna veza između terorističkih napada u Zvorniku i Kumanovu“, *Portalanalitika.me*, 26. мај 2015.

„СПЦ: Комисија за дијалог о намери Ватикана да канонизује Степинца“, *Novosti.rs*, 30. мај 2015.

„Неделковски: У Куманову убијени и британски и амерички војни инструктори“, *IN4S.net*, 7. јун 2015.

„Britanija priprema rezoluciju o Srebrenici za usvajanje u UN-u“, *Vijesti.ba*, 9. јун 2015.

„Dodik: Britanska rezolucija o Srebrenici je političko nasilje nad Srbima“, *Radiosarajevo.ba*, 10. јун 2015.

„Nikolić moli Putina: Rusija da stavi veto na rezoluciju o Srebrenici“, *Blic.rs*, 4. јул 2015.

„Ovo je tekst rezolucije o Srebrenici koja će biti na Savetu bezbednosti UN“, *Blic.rs*, 7. јул 2015.

„Veto Rusije, nije usvojena rezolucija“, *B92.net*, 8. јул 2015.

„Dževad Galijašević: Klasičan pokušaj ubistva Vučića, navijači dobili signal iz Sarajeva i Londona!“, *Kurir.rs*, 11. јул 2015.

„Раковић: Застрашујућа порука исламистичког фанатизма“, *Танјуг*, 12. јул 2015.

„Тачи: Косово затражило чланство у Унеско“, *Novosti.rs*, 16. јул 2015.

„Program javne rasprave sa Nacrtom zakona o slobodi vjeroispovijesti“, *Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore (Mtp.gov.me)*, 3. август 2015.

„Тридесетодневни притвор за ухапшене цихадисте у Македонији“, *Танјуг*, 7. август 2015.

„Sto godina našeg stradanja“, *Nedeljnik*, 27. август 2015.

„Има ли међу мигрантима ‘спавача’ Исламске државе“, *Полишика*, 29. август 2015.

„Pročitajte što je kardinal Bozanić rekao o Stepincu“, *Vecernji.hr*, 30. kolovoza 2015.

„Бијело Поље: Вјерници истјерали распопа Мираша, Нумановић одложио скуп“, *IN4S.net*, 7. септембар 2015.

„Мираш Дедеић 10. септембра туче бабу у Котору“, *Митрополија црногорско-приморска*, 10. септембар 2015.

„Митрополит Амфилохије на протестима Демократског фронта: Садашња Црна Гора је дрљевићко-титоистичка“, *Српска Православна Црква*, 5. октобар 2015.

„Hamond u Beogradu: Velika Britanija za Kosovo u UNESCO“, *Radio Slobodna Evropa*, 8. октобар 2015.

„Razbijeni protesti: Policija okupirala centar Podgorice, ima povređenih“, *Blic.rs*, 17. октобар 2015.

„Црна Гора: Полиција претукла уредника портала 'ИН4С', Владимир Божовић ухапшен“, *Vaseljenska.com*, 18. октобар 2015.

„Gojković: Od početka godine u Srbiji 220.000 migranata“, *Blic.rs*, 18. октобар 2015.

„Crna Gora i Makedonija glasale za Kosovo u Unesco“, *Blic.rs*, 21. октобар 2015.

„Предложено чланство Косова у Унеску“, *Тањуџи*, 21. октобар 2015.

„Žak Ogar: Preklinjem Unesco da ne primi Kosovo“, *Blic.rs*, 23. октобар 2015.

„Ухапшени Мандић и Радуновић, 40 људи повређено; Полиција сузавцем и шок бомбама растурила демонстрације. Пуцано из камера ка демонстрантима“, *Novosti.rs*, 24. октобар 2015.

„Utvrđena ozbiljna i zabrinjavajuća prekoračenja policijskih ovlašćenja“, *Savjet za građansku kontrolu rada policije (Kontrolapolicije.me)*, 26. октобар 2015.

„Народни бунт у Црној Гори трајаће све до пада режима“, *Novosti.rs*, 26. октобар 2015.

„Бивши генерални директор Унеска против чланства Косова“, *Радио-телевизија Србије*, 26. октобар 2015.

„Vladika Teodosije: Kosovo ne zaslužuje prijem u Unesco“, *Blic.rs*, 27. октобар 2015.

„Патријарх Иринеј: Учлањење Косова у УНЕСКО било би геноцид над културом“, *Iskra.co*, 29. октобар 2015.

„Crna Gora od Bondstila ne vidi Bogorodicu Ljevišku“, *Nedeljnik*, 29. октобар 2015.

„Митрополит Амфилохије: Признање и подршка уласку „Косова“ у Унеско – најсрамнији чин у историји Црне Горе; Дошао је тренутак да се Ђукановић повуче“, *Nspm.rs*, 1. новембар 2015.

„Ekskluzivno za Kurir Patrijarh Srpski Irinej o Crnoj Gori: Šaka ljudi ima moć i vlast i radi šta hoće“, *Kurir.rs*, 2. новембар 2015.

„Ovako se glasalo u Unesku: Pogledajte ko je bio za, a ko protiv pri-
manja Kosova“, *Blic.rs*, 9. novembar 2015.

„Ko je kako гласао у Унеску“, *Политика (електронско издање)*, 9.
новембар 2015.

Примљено: 13. 11. 2015.

Одобрено: 20. 11. 2015.

**ADDENDUM TO THE BOOK
SERBS AND RELIGIOUS
INTERVENTIONISM 1991–2015:
ABOUT DEVELOPMENTS IN THE
SECOND, THIRD AND FOURTH
QUARTER OF 2015**

Aleksandar Raković

Institute for Recent History of Serbia, Belgrade

Summary: *This paper is an addendum to the book Serbs and Religious Interventionism 1991–2015: Political Aspects of Religious Challenges to the Serbian State and Church After the Breakup of Yugoslavia written by the same author Aleksandar Raković (Belgrade: Hrišćanski kulturni centar – Christian Cultural Center, 2015; 366 pages, in Serbian language).*

Key words: *Serbian Orthodox Church, Republic of Serbia, Republic of Srpska, Montenegro, Republic of Macedonia, religious interventionism.*